

NRO 14087 Brunsbo – Järnsysslaområdet - Skara kommun Område av riksintresse för naturvård **Områdesnummer:** NRO 14087 **Områdesnamn:** Brunsbo- Järnsysslaområdet **Kommun:** Skara **Kartblad:** 8D NV **Area:** Ca 418 ha **Naturgeografisk region:** 22a, Götalands centrala slättbygder, Vänerslätterna. **Kust/havsregion:** - **Regionsindelning av sjöar och vattendrag:** - **Agrara kulturlandskapsregioner:** Västergötlands slätt- och odlingsbygder **Landskapsformer:** Slätt med relativ höjd lägre än 20 m. **Riksvärde:** **Landskapstyp** **Naturtyp** **Vegetationstyp** **Arter** **Geologi** Geovetenskap Randmorän Odlingslandskap Naturbetesmark, äng Flora

Värdeomdöme: Randmoränbildning ingående i den mellansvenska israndzonen. Representativt odlingslandskap med lång kontinuitet och förekomst av äng och naturbetesmarker. Bitvis art- och individrika växtsamhällen i naturbetesmarkerna med arter som kattfot, darrgräs, slättergubbe, ormrot, svinrot, smörbollar, borsttåg och granspira. **Huvudkriterier:** A, C, D **Stödkriterier:** Storlek, mångformighet, kontinuitet, representativitet **Förutsättningar för bevarande:** Fortsatt jordbruk med åkerbruk, ängsbruk, betesdrift på naturbetesmarker och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/ betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel utanför åkermark, vägdragningar, borttagning av stengärdesgårdar, rösen, åkerholmar m.m. samt täkt, schaktning, tippning eller andra ingrepp som skadar ytformerna. Bland andra verksamheter, som kan missgynna naturvärdena, märks bebyggelse eller andra anläggningar med olämplig lokalisering eller anpassning. **Säkerställande och internationell status:** Brunsbo äng är naturreservat sedan 1972. Området berörs av Natura-2000 område (art- och habitatdirektivet). **Områdets huvuddrag:** Herrgårds- och bondebygd belägen på en ändmorän, Skarabergsryggen, som tillhör den mellansvenska israndzonen. Ryggen är mjukt formad och täcks till stora delar av ishavslera. Den höjer sig svagt över Skaraslätten. På Skarabergsryggens östra del är naturreservatet Brunsbo äng beläget. Större delen utgörs av träd- och buskbärande äng och ekhage, men inslag av åker, granskog och sumpskog finns. Mer än en tredjedel av den totala arealen hävdas årligen genom slätter. Brunsbo äng har, fränsett några decennier på 1900-talet, varit slätteräng sedan 1400-talet. I området finns rester av ett förhistoriskt och medeltida kulturlandskap, med gravfält och lämningar efter bebyggelse. Ek och hassel är karaktärsbildande i området. Vanliga vegetationstyper är skogsnävaäng, rödvenäng, tuvtåteläng, örtrik 161 friskäng, högörtäng och sumpkärr. I fältskiktet finns bl.a. kattfot, slättergubbe, darrgräs, stagg, ormrot, svinrot, gullviva och smörboll. Sydost om Ranåker ligger en skarpt avsatt åskulle som avviker från Skarabergsryggens huvudsträckning. Vid Västtorp, Järnsyssla, finns en öppen naturbetesmark. Vanliga vegetationstyper är stagghed, rödvenäng, tuvtåteläng, örtrik torräng och sumpkärr. Växtsamhällena är artoch individrika med arter som slättergubbe, darrgräs, ormrot, svinrot och granspira. Skarabergsområdet är västra Sveriges största och innehållsrikaste lokal vad gäller det fossila kulturlandskapet från förhistorisk tid och medeltiden och är ett utomordentligt kulturgeografiskt forsknings- och demonstrationsobjekt. Brunsbo äng är mycket välbesökt som strövområde och utflyktsmål. **Anmärkningar:** 1 klass 3-obj i VMI samt 1 klass 1-obj och 1 klass 2-obj i Ä&H ingår i området. Av dessa Brunsbo är en värdefull helhetsmiljö i Nationella bevarandeplanen. **Referenser:**Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1992: Bevarandeprogram och åtgärdsprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden i Skaraborgs län. Länsstyrelsen 8/92. Mariestad. Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1997: Ängs- och hagmarker - Sammanställning. Länsstyrelsen. Mariestad. Naturvårdsverket, 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm. Edelstam, C. 1990: Ängs- och hagmarker i Skara kommun. Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Meddelande 2/90. Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Mariestad.